

บทสรุปการพัฒนาที่ยั่งยืน

นำเสนอเมื่อ : 12 ต.ค. 2552

บทสรุป การพัฒนาที่ยั่งยืน

ผู้แต่ง พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต) ผู้สรุป นางสาวสมปอง
จันทคง

11 ต.ค. 2552

ในหนังสือได้กล่าวถึงในช่วงแรก ๆ ว่า ทางต้นของการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยได้นำเสนอเกี่ยวกับการพัฒนาของโลกว่าสวนใหญ่ที่ผ่านมาโลกของเราพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจให้เจริญรุ่งเรืองเพียงด้านเดียว โดยลืมนึกไปว่า ในขณะที่เดียวกันได้ทำลายโลกไปด้วยอีกทางหนึ่ง จึงเป็นการพัฒนาที่ไม่ยั่งยืน รวมทั้งในเมืองไทยของเราก็ได้นำแนวทางการพัฒนามาจากประเทศที่เจริญแล้ว เช่นกัน แต่ก็เป็นการพัฒนาที่ทำให้ชีวิตและสังคมมีปัญหาหนักหนามากมาย ประเทศมีความเจริญด้านวัตถุมากขึ้นแต่ขาดการพัฒนาด้านจิตใจ แสดงให้เห็นความเสื่อมโทรมทางศีลธรรมพร้อมทั้งทางสังคมและวัฒนธรรม จึงส่งผลให้สภาพแวดล้อมเสื่อมโทรมลงไปด้วย โดยสรุปปัญหาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมมี 2 ประการ คือ ของดีที่มีอยู่ในโลกถูกผลาญสิ้น หรือปัญหาทรัพยากรร่อยหรอ และปัญหาระบายสิ่งที่ไม่ดีให้แก่ออกไป

ประชากรยิ่งมากปัญหาก็ยิ่งรุนแรงหนักขึ้นเป็นเงาตามตัว
เมื่อสภาพแวดล้อมเป็นปัญหาก็ทำให้การพัฒนาถึงทางตัน

นอกจากนี้ยังนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้จัดการกับสิ่งแวดล้อม เทคโนโลยีก็เป็นตัวก่อปัญหา ในแง่ทำลายของดี ผลาญทรัพยากรที่มีอยู่หมดไปอย่างรวดเร็วและสร้างของเสียให้เกิดขึ้น เช่น

โรงงานอุตสาหกรรม และรถยนต์ที่ปล่อยควันพิษไอเสีย ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาต่อสุขภาพ และการสูญเสียอิสรภาพ เช่นทำให้ไม่สามารถอยู่อาศัยได้เองโดยลำพังเพราะชีวิตนี้ต้องอาศัยเทคโนโลยี

ทำอย่างไรจึงจะเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน **พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต)** ได้กล่าวว่า กระแสในการพัฒนาแบบใหม่ มีสองกระแสคือ เอาคนนำกับเอาธรรมชาติเป็นเป้าหมาย ประสานหรือต่างคนต่างทำ จุดเริ่มต้นที่ทำให้มีการพัฒนาแบบใหม่ โดยสหประชาชาติได้ตั้งคณะกรรมการโลกว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา (World Commission on Environment and Development) และเกิดคำว่า Sustainable Development ขึ้นและเขาสุประเทศไทย ซึ่งกำหนดความหมายว่า **การพัฒนาที่ยั่งยืน**

กระแสการพัฒนาที่ผ่านมาทำให้องค์การยูเนสโก เห็นว่าเป็นการพัฒนาที่ผิดพลาด เพราะเป็นการพัฒนาด้านเศรษฐกิจเป็นสำคัญ แต่ขาดการพัฒนาด้านวัฒนธรรม ดังนั้นยูเนสโกจึงเสนอให้มีการพัฒนาเชิงวัฒนธรรม ถึงตรงนี้จะเห็นได้ว่า แนวทางในการพัฒนาที่ยั่งยืน มี 2 กระแส คือ **หนึ่ง** มาจากคณะกรรมการโลกว่าด้วยสภาพแวดล้อมและการพัฒนา มุ่งพัฒนาและให้ความสำคัญแก่สิ่งแวดล้อม ปัญหาทรัพยากรหายหรือ และเกิดมลภาวะ เนื่องมาจากการเพิ่มจำนวนประชากร **สอง** มาจากทางยูเนสโก (UNESCO) ที่ให้ความสำคัญแก่วัฒนธรรม เพราะเห็นว่าที่ผ่านมาพัฒนาแต่ทางด้านวัตถุ เน้นการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่ใช้ตัวเลขเป็นเครื่องวัด เอาวิทยาศาสตร์และ

2

เทคโนโลยีเป็นพระเอก แต่จากนี้ไปจะนำเอาการพัฒนาคุณค่าของมนุษย์และวัฒนธรรม ถือเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนา โดยเชื่อมโยงกับการพัฒนาสิ่งแวดล้อมควบคู่กันไป

แต่การพัฒนาทั้งสองกระแสก็ยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ซึ่ง**พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต)** ได้เสนอขอพิจารณาหลายอย่าง เช่น

1. การพัฒนาทั้งสองกระแสบอกแจ้งเหตุปัจจัยต่าง ๆ
ได้ถูกต้องและครบถ้วนหรือเพียงพอหรือไม่
2. การแก้ปัญหาโดยเน้นมิติทางด้านวัฒนธรรม
ที่ถูกต้องควรเป็นอย่างไร
ต้องเข้าใจระบบจริยธรรมให้ถูกต้องจึงจะแก้ไขได้สำเร็จ
3. ข้อเสนอในการแก้ปัญหาย่างกว้าง ๆ เมื่อนำไปใช้ในแต่ละสังคม
แต่ละประเทศ จะต้องปรับให้เข้ากับสังคมนั้น ๆ
เพราะมีเหตุปัจจัยที่แตกต่างกัน

อย่างไรที่เรียกว่าการพัฒนาที่ยั่งยืน **พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต)** กล่าวว่า การพัฒนาที่ยั่งยืน คือ การพัฒนาที่สนองความต้องการของปัจจุบัน โดยไม่ทำให้ประชาชนรุ่นต่อไปในอนาคตต้องประนีประนอมยอมลดความสามารถของเขาในการที่จะสนองความต้องการของเขาเอง หรือการพัฒนาที่ยั่งยืนคือ นโยบายที่สนองความต้องการของประชาชนในปัจจุบัน โดยไม่ต้องทำลายทรัพยากรซึ่งจะเป็นที่ต้องการในอนาคต

การพัฒนาที่ยั่งยืนเพื่อสร้างสังคมที่ยั่งยืน สังคมที่ยั่งยืน คือ สังคมที่สนองความต้องการของตนได้โดยไม่ทำให้สัตว์จำพวกอื่นและประชาชนรุ่นต่อไป ในอนาคตต้องประนีประนอมยอมลดความต้องการของเขา

นั่นหมายความว่า การทำกิจกรรมของมนุษย์ต้องสอดคล้องกับกฎเกณฑ์ของธรรมชาติ ต้องบูรณาการทั้งเศรษฐกิจและธรรมชาติแวดล้อมเข้าด้วยกัน เพื่อจะพิทักษ์รักษาทรัพยากรธรรมชาติ และกำจัดความยากจนออกไป ดังนั้น การพัฒนาที่ยั่งยืน มีแนวทางสรุปได้ดังนี้

1. ต้องวางนโยบายประชากรให้ดี เช่น ควบคุมจำนวนประชากร ด้วยการวางแผนครอบครัว
ในการแก้ปัญหาประชากรที่สำคัญอย่างหนึ่งคือการแก้ปัญหาทางการศึกษา เพราะจะครอบคลุมไปถึงการแก้ปัญหาด้านอื่น ๆ ทั้งหมด ทั้งปัญหาความยากจน สาธารณสุข ตลอดจนการอนุรักษ์ธรรมชาติ
2. ต้องอนุรักษ์หรือสงวนทรัพยากร สิ่งแวดล้อม
ใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งมีหลายวิธี เช่น จัดตั้งป่าสงวน วนอุทยาน อุทยานแห่งชาติ เขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่า

การฟื้นฟูแหล่งธรรมชาติที่เสื่อมโทรม การรักษาดิน น้ำ อากาศ
ให้ปลอดภัยและมีผลภาวะ

3

การผลิตเทคโนโลยีกำจัดน้ำเสีย
ตลอดจนการปรับเปลี่ยนการใช้ชีวิตไม่สุรุ่ยสุร่าย ต้องประหยัดพลังงาน

การพัฒนาที่ยั่งยืน จะสำเร็จได้ จะต้องพัฒนาคน ให้มีจริยธรรม
พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต) ได้สรุปให้เห็นว่า
ปัญหาในการพัฒนาที่ยั่งยืนไม่สำเร็จ เกิดจาก กิเลส 3
อย่างที่ขัดขวางจริยธรรม คือ ตัณหา มานะ ทิฏฐิ

1. ตัณหา ความอยากได้ อยากบำรุงบำเรอตนเอง ให้มีสุข สะดวกสบาย
พร้อมด้วยวัตถุ คืออยากได้ผลประโยชน์

2. มานะ ความต้องการยิ่งใหญ่ อยากมีอำนาจครอบงำผู้อื่น ตั้งแต่บุคคล
สังคม ประเทศชาติ คือความไม่อำนาจ

3. ทิฏฐิ ความยึดมั่นตลอดจนคลั่งไคล้ในค่านิยมแนวคิด ลัทธิ ศาสนา
อุดมการณ์ต่าง ๆ ซึ่งแก้ไดยาก

เราจะต้องพัฒนาคน
พัฒนาด้านเศรษฐกิจเป็นคู่ขนานกันไปกับการพัฒนาจริยธรรม
แต่ถ้าพัฒนาแบบประนีประนอมการพัฒนาก็จะไม่ยั่งยืน

ระบบการพัฒนาที่ยั่งยืน มองจาก 4 ปัจจัย คือ

1. มนุษย์

1.1

ต้องมุ่งให้การศึกษาและจัดสรรปัจจัยเกื้อหนุนอื่นเพื่อให้ชีวิตเจริญงอกงาม
เป็นมนุษย์โดยสมบูรณ์

1.2 มนุษย์เป็นทรัพยากร

ซึ่งเป็นทุนหรือปัจจัยในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

พึงพัฒนาคนให้มีคุณภาพมีสุขภาพดี ขยัน อดทน รับผิดชอบ มีฝีมือ มีความรู้ความสามารถ เชี่ยวชาญ พร้อมที่จะเป็นกำลังสำคัญในระบบเศรษฐกิจและสังคมที่จัดสรรให้เกื้อหนุนและนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

2. สังคม

2.1 จัดระบบสังคม ทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง การบริหาร ตลอดจนกิจการต่าง ๆ ให้ประสมกลมกลืนสอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันบนฐานแห่งความรู้ความเข้าใจจริง

2.2 จากการพัฒนาระบบเศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง เป็นผลสำเร็จของการพัฒนาสังคม มีชีวิตที่ดีงาม มีอิสรภาพ และสันติสุขที่แท้จริง

2.3 สร้างบรรยากาศแห่งความไม่เบียดเบียน บรรยากาศแห่งความช่วยเหลือเกื้อกูล พิทักษ์ปกป้องคนที่อยู่ในสถานะต่าง ๆ ซึ่งมีโอกาส มีความสามารถต่างกัน

4

3. ธรรมชาติ

3.1 มองตัวเองให้เป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติ ต้องมีชีวิตที่สอดคล้องกลมกลืนกับธรรมชาติ ความสามารถที่แท้จริงของมนุษย์คือการทำให้โลกน่าอยู่

3.2 คุ้มครองสังคมให้อยู่ในสันติสุข ธรรมชาติเป็นตัวหล่อเลี้ยงมนุษย์ที่เขาสู่วิถีการพัฒนามาจะได้รับคุณค่าจากธรรมชาติ

4. เทคโนโลยี

4.1 การประดิษฐ์ การผลิต การใช้เทคโนโลยี

เพื่อใช้แก้ปัญหาและอนุรักษ์ธรรมชาติมีมากมาย ต้องแก้กฏ
ไม่ทำลายธรรมชาติ นำของเสียมาผลิตเวียไนโซประโยชน์ใหม่
วางมาตรการบังคับ ควบคุม ต้องเร่งแก้ไขปรับปรุงอีกมาก

4.2 สังคมไทยบางสังคมขาดภูมิหลังในการพัฒนาเทคโนโลยี

4.3 เทคโนโลยีเป็นเครื่องขยายวิสัยแห่งอินทรีย์ของมนุษย์
ต้องพัฒนาเทคโนโลยีควบคู่ไปกับการพัฒนาตนเอง

4.4 เทคโนโลยีเป็นส่วนประดิษฐ์เสกสรรของมนุษย์
เป็นสิ่งแวดล้อมเทียม ต้องใช้อย่างไม่ประมาท

4.5 การใช้เทคโนโลยี มี 2 แบบ คือ แบบสนองค้นหา
และเพื่อเกื้อหนุนให้ตนเองมีชีวิตดีงาม สมบูรณ์ มีอิสรภาพ และสันติสุข

มนุษย์จึงควรเข้าถึงความจริงของธรรมชาติ
พร้อมพัฒนาความสามารถที่จะใช้ความรู้เพื่อให้โลกดีขึ้น
ใช้ความรู้อย่างถูกต้อง อย่างเป็นบัณฑิตชน

บทสรุป
การพัฒนาที่ยั่งยืน
ของพระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต)

เสนอ
รศ. ดร.พญตรี ศิริบรรณพิทักษ์

โดย

นางสาวสมปอง จันทคง

นักศึกษาปริญญาเอก สาขาการบริหารการศึกษา

เลขประจำตัวนักศึกษา 5251023

มหาวิทยาลัยราชธานี

บทสรุปนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาวิชาการวิเคราะห์นโยบายการศึกษา

932 801

มหาวิทยาลัยราชธานี

ตุลาคม 2552